

karty nazwiskowe + kw

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ

Al. Wolności 100

87-100 Bydgoszcz, ul. Wolności 100, tel. 42 25 15 66

e-mail: fund@zawacka.pl, www.zawacka.pl

NIP 956 16 25 11 71; REGON 870502736

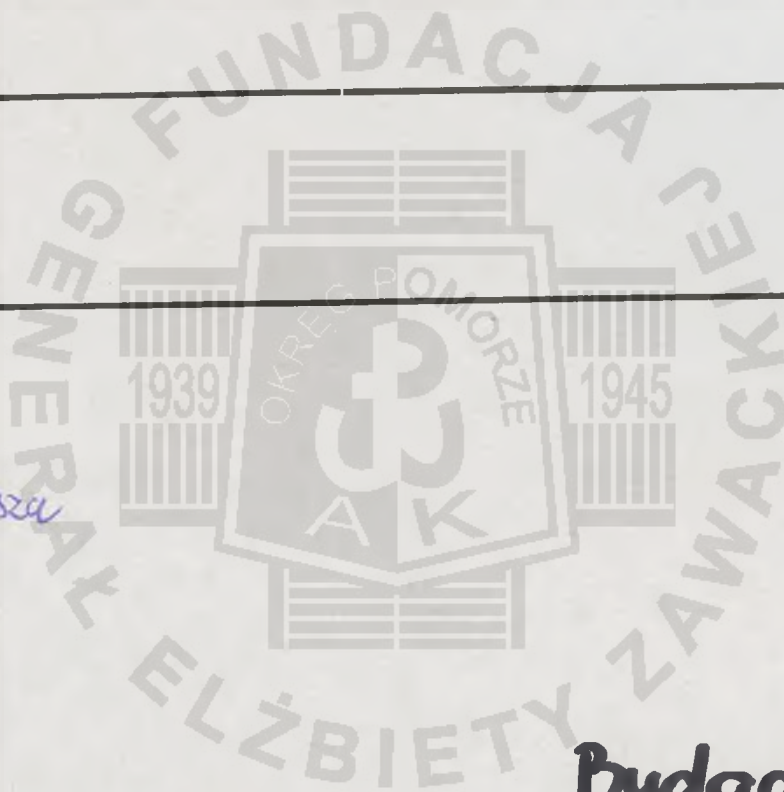
KRS 0000041692

Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

poprzedni nr K: 181

17 XI 2003

DEC,

85-722 Bydgoszcz

Bydgoszcz

IWSK - AK

++

KLunder Urszula

ps. "Ewa"

zam. Jedrzejszak

k: 181/181 Pom.

IS ZAWARTOŚCI TECZKI

J: Klundor Uroszula
K: 181/181 Pomorze
Bydgoszcz AK-WSK

I/1. Relacja

k. 4 s. 6

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora k. 3 s. 1-5

II. Materiały uzupełniająca relację k. 3 s. 1-4

III/1 – Materiały dotyczące rodziny relatora

III/2 – Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r.

III/3 – Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)

III/4 – Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r.

III/5 – inne...

IV. Korespondencja

1) listy z dowodami i funkcji do Urzędu
Wydział z d. Klundor k. 4 s. 1-4

V. Nazwiskowe karty informacyjne

k. 46

VI. Fotografie

dwie i kompozycji

I/1. Relacja - Klunder Urszula

- Relacja własna, Bydgoszcz 1976, rękopis, k. 2 s. 2
(oryg)
- Relacja własna, Bydgoszcz 1992, rękopis, k. 2 s. 3-6
(oryg)

Relacja

poz. 181/P
data wstąpienia 1918/19

Jednocząca Kosula z domu Kunder córka ~~Antonia~~ ^{Wanda} Wanda
z domu Chmielowskiej urodzona 12 października 1918 r. w Bydgoszczy
zanim wkroczył do wojny w Bydgoszczy przy ul. Adm. 9 m. 6 - w czasie
okupacji przy ul. Chodkiewicza 48 (Ul. Rekt. Dębicki) - po wojnie
ul. Smigajowska 5/4 obecnie ul. Moskwa 4/89

Szkole Ogólnokształcące, ukończona w dalszym egzaminie dojralsci
w 1936 r. Do wojny pracowała w Zakładzie Kontroli Poczty i Telegrafów - 1.V.39

W międzyczasie została przeszkolona na kursach S.O.P.P.,
Trzeciego Krajca i Pol. Czerwonego Krajca

W 1939, brała udział w organizowaniu szpitala dla ranionych
jeńców polskich. Szpital ten mieścił się przy ul. Jagiellońskiej.
Okres pracy w tym szpitalu w charakterze siostry - pielęgniarki
trwał od 13.X - 8.XI.39 r. tj. do czasu likwidacji szpitala przez
Niemców i wywiezienia rannych do obozów

Od 1.V 1940 do 1.V 1944. była zatrudniona w charakterze
rejestratorki i pomocy lekarskiej u dr. Badera Al (Maja 33 w Bydgoszy
W jej pracy w konspiracji datuje się w okresie lat 1941-1942,
wtedy to z polecenia por. Gasińskiego - Z.W.Z. - wykonywała
rozmaite polecenia: przekazywanie różnych paszki listów, notatek
tak w miarę jak, posiadała "Dzienniki" mojej matki z chwili
aresztowania grupy por. Gasińskiego - kuno" - (w V 1942)

Dojrzano pod koniec 1942 czy na początku 1943. została z a.
pracy przeniesiona w miejsce H.K. wójcikowym przez Komendanta
inspektoratu por. Zygmunta Szatkowskiego z poleceniem
organizowania Wojskowej Straży Kobiet z chwilą atrybucji
przyjęła pseudonim "Ewa" - Od tego czasu się wchodziła
osobliwie organizowała strażnicę wywiadowczą, łączności
i pracę przy strażnicy kobiecej: zapobieganie w niedzielnym
i pracę konspiracyjną placówek bojowych w torach i ulicach

Do naszych obowiązków należało kierowanie informacją o ruchach
 myśli i produkcji przemysłowo-wyemowej na terenie Bydgoszczy
 i bezpośredniej okolicy oraz prowadzenie teoretycznych kursów doświadczeń
 technicznego personelu wędpranego. Ścisłe współpracowałam z kol. Haliną
 Winiak (Yaguelon), "Mami" - Henry Schindt (Kerwick) "Wanda" - Mary Piaty
 "Maryla". Wszelkie prace były koordynowane w bezpośrednim kontakcie
 z miejscim pionierem A.K. - por. Saatkowskim "Wiercia", por. Josefem Eischtaedte
 "Jurek" oraz kpt. Josefem Anglińskim "Rokini" -

Do moich obowiązków należało również przekazywanie raportów
 z działalności oraz wykonywanie wszelkich dodatkowych poleceń
 szefów techników jak m. in. stłuska Kucyńska

Wszelkie prace należało wykonywać z dużym ostrożnością ponieważ
 niestety nieliczne były szeregowe na tym terenie bardzo ważne
 i bardzo skrajnie wszelkie zachowanie Polaków. W tej sytuacji
 wszelkie nasze prace były prowadzone w warunkach gwałtownie
 zmieniających się w szczególności co gwarantowało względnie bezpieczeństwo
 grupy amatorskiej w styczniu 1944 w związku z zabójstwami
 grupy Saatkowski - Eischtaedt - członkiem A.K. Komendy Obrocy - natrafiono
 na punkt kontaktowy przy Kępcach Michalczewskich - "Kornia" - ślad na niego ślad
 Po śledztwie w niemieckich Gestapo przy ul. Pomiatowskiego oraz Wataci
 Yaguelonskich. W czerwcu 1944 zostałam wywieziona do obozu koncentracyjnego
 Stutthof - gdzie przebywałam pod nr 57293 do wyzwolenia - do Bydgoszczy
 wróciłam 19 V 1945

27.VI.45 wyjechałam z obozu - urodziłam swoje dzieci - wychowywałam je -
 otrzymałam byłą zatrudnioną jako chałupniczkę w Spół. Przemysł. Dapiwo
 1963 wróciłam do pracy jako prac. umysłowej i po pracy w Woj. Spół. Sprawy
 Spółeni w Bydgoszczy - 3 IV 1946. przesiedłam na emeryturę -

85722 / 89
 Bydgoszcz ul. Wrońska 4/89

Klumberk

Władysław Ursula z domu Klumberk urodzonym 23 11/12/17/92

12 października 1918 r. w Bydgoszczy przy ulicy Łódzkiej 9/6.
i tutaj mieszkałszy do wojny - ale już bez ojca, który zmarł
w 1927 roku po wypadku.

Ojcem swoim był Antoni Klumberk - mechanik w kolejnictwie
a matką Monika z Chmielowskich - wieprzejka narodowo -
wypchowniczka. Trzynaścioro dzieci (poza nią były dwie młodsze siostry)

W 1936 r. ukończyła szkołę wybrankową o profilu
humanistycznym - egzaminem dojrzałości

Do wojny pracowała w Zakładzie Kontroli Poczt i Telegrafów do 1. IX 1939.

W międzyczasie została przeszkolona na kursach S.O.P.P. w 1938
ukończyła też półroczny kurs P.C.K. i kurs Biłogołowskiego
interesa była w harcerstwie, powstania swoim bliskim
kolaborantem były zapalone harcerki - Sprawy zaś wojska były
ani trochę powściągnięte, moim były oficer Wojska Polskiego.
Nie myślałam że swoim zakładem pracy na ewakuację powstan
byłam zmuszona ze swojej rodziny i musiałam być pomocą matce
- wdowie wypchowniczki jeszcze dwie młodsze siostry -

Kiedy po wybuchu wojny brałam udział w organizowaniu szpitala
dla rannych żołnierzy polskich. Szpital ten mieścił się przy ulicy
Fajzelskiej. Pracowałam potem w nim jako pielęgniarka od 15. IX 1939
t.j. do czasu likwidacji szpitala przez Niemców i wywiezienia
rannych do obozów.

Potem dosyć szybko udała mi się zatrudnienie w charakterze
rejestratorki i pomocy lekarskiej w dr. Bachera (starego zaradczalnego
w Bydgoszczy lekarza) przy ul. 1 Maja 33 Pracowałam tu od 1. II 1940 do
1. IV 1944 t.j. do chwili aresztowania.

W okresie 1941 - 1942. kontaktowałam się z por. Yasimskim ps. "Kamo"

kaampaniowym w imieniu Walter Krowczyński i tu zaczęła się moja praca w konspiracji Wykonawstwach sumienne polecanie: przekazywanie różnych przesłtek i poleceń tak w obrębie miasta jak i poza nim. Działalność moja ustalała z chwilą aresztowania grupy por. Zasińskiego "Kuno" w 1942.

Na początku 1943 zostałam zaproszona przez komendanta inspektoratu bydgoskiego broni krajowej por. Zygmunta Szatkowskiego "Wiesława" do polecania zorganizowania W.S.K. - Wojoskiej Szkoły Kobiet z chwilą zaproszenia przyjęłam pseudonim "Ewa"

Od tego czasu się męczyłam - organizowanie szkół językowej, wywiadowej oraz zdrowia - zapalanie w urzędowni i prace konspiracyjne placówek bojowych w białych kurtkach

Do naszych obowiązków należało - kieranie informacji o ruchach wojsk, produkcji przemysłowo-wojennej na terenie Bydgoszczy i okolic - prowadzenie teoretycznych kursów doskonalenia średniego personelu wojskowego.

Pracowałam bezpośrednio z Haliną Nowicką - Zajątkową "Maria"

Janiną Cierniak - Schmidt "Wanda" - Marią Piatą "Magda"

Wszelkie prace były koordynowane w bezpośrednim kontakcie z naszym piórem A.K. - por. Szatkowskim "Wiesław" por. Erichem Józefem ps. "Jacek", Aleksandrem Schurkem "Michał" oraz kpt. Józefem Chybińskim "Pekinen". Do naszych obowiązków należało również przekazywanie raportów o działalności - oraz wykonywanie różnych dydaktycznych poleceń kwatermistrzów n.p. służba kwatermistrzowska, kancelaryjna, organizowanie kwater i t.p.

Wszelkie prace zostałyby wykonywane z ogromnym ostrzeżeniem, ponieważ władze niemieckie były szczególnie na tym terenie bardzo umiarkowane i śledziły wszelkie zachowania Polaków

W tej sytuacji wszelkie nasze prace były prowadzone w małych grupach

nie mających się wujemnie, co gwarantowało względne bezpieczeństwo.
 Wioja rodzina to młodzi matki i ja nie przyjeżdżamy. Wskazywany
 i jako Polki byłyśmy ustraszone na rozmaite sposoby.
 Wioja aresztowana w marcu 1. kwietnia 1944 w związku z dekonspiracją
 grupy Szathkowski - Eischstadt - sabotażowa komenda Obózku Powstania AK
 Nabrano również na punkcie kontaktowy przy Majorze Michalskim -
 Wotaniak i szedł na mój ślad - do doktora i zatrudnił mnie w nowym
 domu przy ul. Chodkowskiej 48 (Albrecht Dürerstr.) dokąd nas w czasie
 okupacji wysiedlono.

Po ślubie w więzieniu Opatów przy ul. Powiatowskiej oraz
 na Watach Majakowskich w sierpniu 1944. zostaliśmy wywiezieni
 do obozu koncentracyjnego Stutthof, gdzie przydzielono pod numerem
 37.293 do wydziału. Szereżnik skłonił się w tym celu na
 podejrzanie o kontakty w pionie więziennym o, nie wstawił spraw
 Wąskowy Strich Kobet i bracia mogli przejść wkrótce dalej!

Do Bydgoszczy wróciliśmy 19 maja 1945 po drodze do obozu
 w miejscowości wazerski wólc i Oficyna J.C. w Waldenbergu
 i przeprowadził nas do sióstrami do domowego mieszkani na ul. Adamy
 Po powrocie z obozu wyjechał również 27 czerwca 1945 o, w maju 1946
 w rodzinny kraj - do domu w Warszawie a w 1949. roku.

Nie pracowałam zawodowo - tylko dwóm razem w czasie - trójpiętno
 w Spółdzielni Pracy "Postęp". Dopusiło w 1963. wstąpiłam do normalnego
 zajęcia - jako pracownik biurowy w Woj. Spółdzielni Spółdzielni w Bydgoszczy
 W związku z niezbyt dobrymi zdrowotnymi 3 II 1946 przesiedlono na Kuywiers -
 Powinno zaś samopoczucie moją pogorszało się i okres wyleczenia i obozu
 dawał się coraz bardziej we znaki 27 XI 1946 przywrócono mi pracę
 inwalidy wojenne - wojskowego.

Ważny mój od 21 II 1947 pracowałam jako pracownik biurowy
 w Zjednoczeniu Energetycznym w Bydgoszczy

Przeszedł na emeryturę 1 IV 1976 a już 2 I 1986 wobec pogarszającego się
 stanem zdrowia po przejściu choroby otrzymał rentę inwalidzkiej wojny
 wojakowskiej - w roku 1988 zmarł! Odtąd mieszkam w karku,
 w. Bydgoszcz przy ul. Worskiej 4 m. 89 tel. 424390, która się nigdy opowiada
 napiszcie o tym, w pamiętam!

Przeobrażam w tej chwili na to, żeby pamiętać jak najmniej i to mi
 się wydaje udało, bo do dzisiaj nie pamiętam więcej spotkań!
 Nie przypominam sobie nazwisk osób wspomnianych, z którymi się
 spotykałem i o jakich sprawach mówiono!

Sporadycznie ktoś - coś mi odrywa i wskazuje!

Właśnie nie umiem sobie przypomnieć wiele wspomnień, wobec tego już taki
 musi zostać!

Cieszę się, że udało mi się jeszcze odebrać kilka odznaczeń, które
 dla mnie tak wiele znaczą, które podobno należą też wykonać!

Krzyż Armii Krajowej - Legijonistów nr. 19410 Sądym 8 sierpnia 1978

Medal za udział w wojnie obronnej 1939 nr. 381-84-18 M.W. Warszawa 18. VII 1984

Odznaka Pamięć Kłosa Okręg Pomorski. A-K. nr. 203 Toruń 11. XI 1986

Krzyż Oświęcimski nr. 136-84-10 KOWARSKA 8. IV 1984.

Krzyż Kamalowski Orderu Odrodzenia Polski nr. 1285-90-9 Warszawa 6. XI 1990

Krzyż Walki z Niemcami D.K. 213-4 Warszawa 05.04.1991 M.O.N.

Srebrny Krzyż Zasługi z Mieczami D.K. 213-4 Warszawa 05.04.1991 M.O.N.

Włodzisław Worszula z d. Włodas -
 85-722 Bydgoszcz
 ul. Worska 4/89 nr. tel. 424390

Bydgoszcz 11 listopada 1992.

Przesyłam w załączeniu zdjęcie zdjęcie!

1/3. Inne materiały dokumentacyjne: Klunder Urszula

1. Informacja z 16.09.1982v. dotyczące działalności Komitetu Heliny, mpis, kop. k. 1 s. 1
2. Informacja z 11.10.1982 dotyczące działalności Moni Justyny Biaty, mpis kop. k. 1 s. 2-3
3. Informacja z 3.11.1982 dotyczące Druhu Ciemiak zom. Schmidt, mpis kop. k. 1 s. 4-5

Klunder-Jędrzejczak Urszula ps. "Ewa"
Bydgoszcz, ul. Morska 4 m.89

Bydgoszcz

16.09. 82

Wojskowej Służby Kobiet - AK Okręgu Pomorskiego, kryptonim
"Reich" w okresie od początku 1943 do 1.04.1944 r

Nowicka Halina, obecnie Jagielska

6.3.1917r

Stefana i Heleny

Poznaniu

jako koleżanka szkolna, koleżanka z pracy w Izbie
Kontr. Rach. P i T w Bydg. w okresie do wybuchu wojny oraz jako uczestnicz-
Ruchu Operu w ramach WSK - AK na terenie garnizonu bydgoskiego w okresie
okupacji. Organizacyjnie kontaktowałam się z w/w do dnia jego aresztowa-
nia przez Gestapo, tj do dnia 1.04.1944.

"Maria"

Powierzona mi przez
por. Zygmunta Szatkowskiego ps. "Wiesław", Komendanta Inspektoratu Bydg.,
mając zorganizowania WSK zaczęłam od wciągnięcia i zaprzysiężenia "Marii".
Działała ona na terenie Garnizonu Bydg., ściśle ze mną współpracując,
wyknując postawione nam zadania w kontaktach z osobami, które podała w
swojej relacji/wniosku/. Znane mi są jej kontakty z ODR-Wydz. Bezp. poprzez
jej brata. Nie wane mi jest natomiast nazwisko Gryczki ps. "Zawadzki".
Potwierdzam również fakt, że "Maria" nie odstąpiła od obywatelstwa polskie-
go.

20454/By

Bydgoszczy

Bydgoszczy, nr. 005045

Komendantka Inspektoratu Bydg. WSK 11k

- 1 -

KLUNDER - Jędrzejczakowa Urszula
ps. "Ewa"
85-722 Bydgoszcz, ul. Morska 4/89

Bydgoszcz 11.10. 82

Wojskowej Służby Kobiet - AK Okręgu Pomorskiego, krypt.
"Reich" w okresie od początku 1943 r do 1.04.1944 r.

RH 2308405

17.06.1963r. ~~xxxx~~ KMMO Bydgoszcz

BIAJA Maria Justyna

Ludwika i Anny

20.10. 1911 r

~~xxxxxx~~

Sewerynowka /Pedole - ZSRR/

z przed wojny jako koleżanka szkolna /Ż.K.Gimn.Humanistyczne m. Bydgoszczy/ oraz w okresie okupacji jako uczestniczka Ruchu Oporu w ramach WSK -AK, działająca do dnia mego aresztowania przez Gestapo / 1.04.1944r. / na terenie Garnizonu Bydg.

"MAGDA", "REGINA"

Realizując powierzona

mi przez Kmdta Inspektoratu Bydg. AK, por. Zygmunta Szatkowskiego ps. "Wiesław", misję zorganizowania WSK na terenie Garnizonu i Inspektoratu Bydgoskiego, jako jedną z pierwszych wciągnęłam do konspiracji "Magde" i zaprzysięgłam ją w początkach 1943 r. Jako farmaceutka, stanowiła cenny werbunek dla dalszej realizacji postawionych zadań. Ona też i równocześnie pozyskana dla konspiracji Irena Cierniak - Szmidtowa ps. "Wanda" zapoczątkowały organizacyjne opanowanie dalszych aptek, w których pracowały Polki. Pozwoliło to organizować potrzebne leki, opatrunki, specyfiki medyczne i t.d. i zaopatrywać je w nie wydatnie oddziały partyzanckie "Graba"

p. strona 2

20454/By

w Bydgoszczy

w Bydgoszczy nr. 005045

c.d. ze strony 1

"Graba", "Dana" i obóz potulicki. Moje z "Magdą" w okresie do 1.04.1944r kontakty i współdziałanie miały charakter stały, organizacyjnie ustalony. Korzystałam również z zaplecza apteki, w której pracowałam, jako miejsca odpraw z najbliższymi współpracowniczkami, rzadziej z pionem męskim AK / z "Michałkiem" /. Przesunięcie personalnych po 1.04.1944r nie znam z bezpośredniej działalności /byłam w obozie Stutthof/, znam je jednakże z przekazów osób trzecich, jako logiczną konsekwencję ciągłości organizacyjnej i działania do końca okupacji.

b. Komendantka Inspektoratu Bydg.
Wojskowej Służby Kobiet - AK

*jest w aktach
Ciemiel*

Klunder - Jędrzejczakowa Urszula
ps. "Ewa"
85-722 Bydgoszcz, ul. Morska 4/89

Bydgoszcz 2.11. 82

uczestniczka Wojskowej Służby Kobiet -AK Okręgu Pomorskiego,
krypt. "Reich" w okresie od początku 1943 do 1.04.1944r

RH 23084405

17.06. 1963r

KMMO Bydgoszcz

CIERNIAK Irena, zamężna SCHMIDT

Stefana i Zofii

~~22.04.1913~~ r

~~XXXXXXXXXX~~ w Sulmierzycach woj. Poznańskie
z przed wojny jako koleżanka szkolna /Z.K.Gimm.
Humanistyczne m. Bydgoszczy / oraz w okresie okupacji jako uczestniczka
Ruchu Oporu w ramach WSK -AK, działająca do dnia jego aresztowania przez
Gestapo /1.04.1944 r/ na terenie Garnizonu Bydg.

" WANDA "

Po otrzymaniu od Kmdta
Inspektoratu Bydg. AK, por. Zygmunta Szatkowskiego ps. "Wiesław", misji
zorganizowania WSK- AK na terenie Garnizonu i Inspektoratu Bydg. zwerbowa-
wałam w.wym. , jako jedną z pierwszych, i zaprzysięgłam ją na początku
1943 r. Ze względu na jej wykształcenie farmaceutyczne i aktualną jej
pracę w aptece oraz przedwojenne przygotowanie w zakresie sanitarnym
powierzyłam "Wandzie" zorganizowanie służby sanitarnej na terenie Garni-
zonu Bydg. Wstępem w tej działalności było opanowanie aptek bydgoskich,
w których pracowały Polki, przy współdziałaniu w tym Marii Białej ps.
"Magda". Umożliwiało to stałe pozyskiwanie potrzebnych leków, opatrunków,
c.d. patrz na odwrocie

20454/By

Bydgoszczy

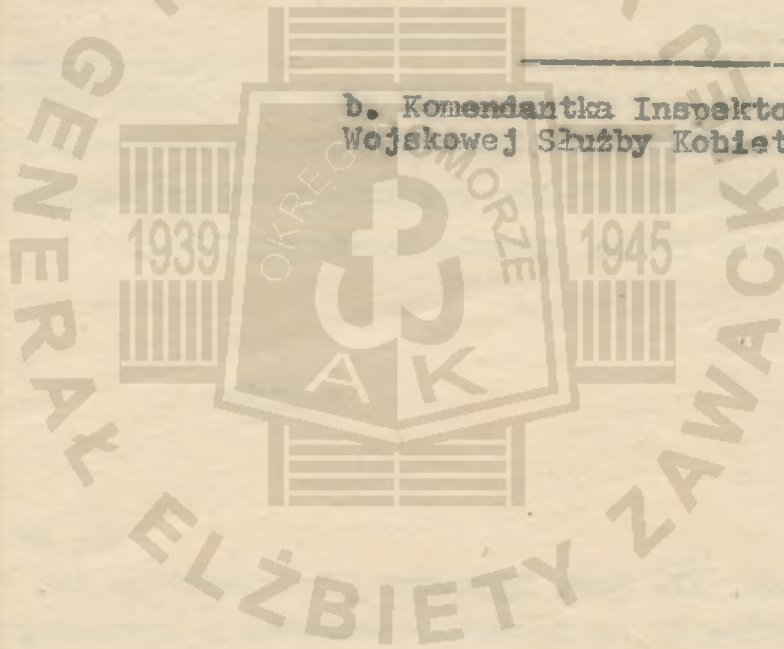
Bydgoszczy nr. 005045

c.d. ze strony 1

opatrunków, specyfików medycznych itd dla Komendy męskiej AK, dla oddziałów partyzanckich "Graba" i "Dana" w Borach Tucholskich oraz dla obozu potulickiego. Zorganizowane artykuły medyczne wykorzystywano również dla szkolenia sanitarnego i tworzenia rezerw w rejonach sanitarnych przez "Wandę" w ramach jej podstawowej działalności stworzonych. Moje kontakty i współdziałanie z "Wandą" w okresie do 1.04.1944r miały charakter stały i organizacyjnie ustalony. Korzystałam także z zaplecza apteki /przy obecnym Placu Wolności/, w której "Wanda" pracowała, jako miejsca odpraw z moimi najbliższymi współpracowniczkami oraz z Kmdtem Garnizonu, Aleksandrem Schulzem ps. "Michał".

Potwierdzam, że "Wanda" w czasie okupacji nie odstąpiła od obywatelstwa polskiego.

D. Komendantka Inspektoratu Bydg.
Wojskowej Służby Kobiet - AK

II. Materiały uzupełniające: meldki Klunder
Urseuli:

1. List Główny Komitetu z 18.12.1987
do Elżbiety Zawackiej m. im. w
sprawie M. Klunder, młp. kserokop.
oryg.

l. 3 s. 1-3-4

ml. Marika-
Jagutka,

Bydgoszcz, dnia 18 XII 1988 r.

Szanowna i Droga Pani Elbieta!

W imieniu bydgoskich mieszkańców i sta-
nym składamy najgorętsze życzenia
zdrowych, pogodnych i miłych Świąt Bo-
żego Narodzenia oraz nadziejamy się

Nowy Rok 1989 pełnego zdrowia, dalszych
zyskotnych sił i energii w oparciu o
długoletnich akowskich historii, osobistej
satisfakcji z podjętych zamierzeń oraz
wszelkiej pomysłowości.

omyg. w.t. osob. Norcka Helina

ul. 184/184 Pom. - Imp. Bydgoszcz

Przy tej okazji przesyłamy legitymację
na nazwisko: Jagiełta Brenna ps. "Kura"
która pomylkowo została zatęczona
do wykazu ma odsieki dla kombatan-
tek bydgoskich. Jeśli mam dobrze wie-
dzieć, to Jagiełta Brenna działała
konspiracyjnie w Toruniu

Natomiast braku legitymacji uprawnia-
jącej do noszenia odznaki pamiątko-
wej Okręgu Pomorskiego Armii Krajowej
dla:

Jechzejcał Urzula z d. Klunder
ps. "Kura" - Komendantka NSK
Inspektorat Bydgoszcz

mel Moriche-
Jagetska,

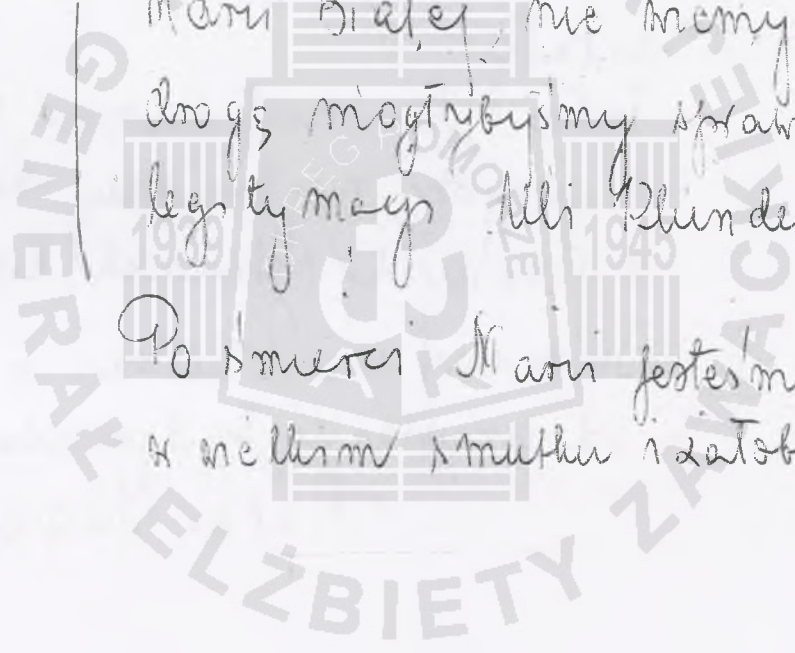
Bydgoszcz, dnia 18 XII 1988r.

Szanowna i Droga Pani Gabrielo!

W imieniu bydgoskich mieszkańców i stas-
nym skłódamy najgorętsze życzenia
zdrowych, pogodnych, miłych Świąt Bo-
żego Narodzenia oraz na zbliżający się
Nowy Rok 1989. Żeńcego zdrowia, dalszych
zyskających sił i energii w osiągnięciu
wszystkich ekonomicznych, osobistych
sentymentalnych i podjętych zamierzeń oraz
wspaniałej pomysłowości.

ur. 12.10.1918 r - Bydgoszcz
Lam. Bydgoszcz ul. Moskwa 4/89
nr. leg. 203 M.

Sad dasz mi przepraszać, że to sprawę obar-
żamy drogą Panią, lecz myśleliśmy, że
Pani powinna być poinformowana w za-
strzeżeniu, gdyż a ponieważ po śmierci
Marii Białej, nie mamy już innej,
drogą mogłybyśmy sprawę zintereso-
wać tymczasem Alii Klunder zastrzeżenie.
Po śmierci Marii jesteśmy zagrożone
i wszelkim skutkiem i złośliwością.

4

Troudno sie z jej smierci pogodzic
mimo jej kolekcji i cierpien przez
tych jakich doznawala od nie-
lu lat.

Patrzylismy zawsze z podziwem na
matke jej duzka na jej pogode i serdecz-
nosci. Zawsze pamietac bedziemy jej
dobry, przyjacielis i smiech, ktorym nas
mitala.

Tetta byla zrost, zawsze nasza i naj-
ciezszych, najbardziej niebezpiecznych
i gorznych tyfusach hosp. tacyjnych.

Serdeczny usmiech dloni i moze pozdrowien
od wszystkich bydgoszczanek

Halina Gajewska

IV/1. Korespondencja E. Kawackiej i Fundacji
z Klunder Ursulą:

- List E. Kawackiej do Ursuli z d. Klunder Jędrzejce
dot. spraw osobitych, Toruń 1 lutego 1989, rkp (oryg.)

k. 1 s. 1

- List Fundacji do Ursuli Jędrzejce dotyczący mate-
riałów p. Kottowskiego i informacji o „Stowisku biblioteka-
ficznym”, Toruń 19. 10. 92, nyps. (oryg.)

k. 1 s. 2

- List E. Kawackiej do Ursuli Jędrzejce z podziękowa-
niami za przesłane rezepte, Toruń, 16. 11. 1992, nyps (kopia)

k. 1 s. 3

- List Fundacji do rodziny Ursuli Jędrzejce z prośbą
o uzupełnienie dokumentów i podanie aktualnego adresu,
Toruń 20 III 2001, nyps (kopia)

k. 1 s. 4

Krzysztof Kluczyński Wrocław Bydgoszcz

Toruni, 1 lutego 1989 r

Rochamie Pani "E40"

Wesołej doręczam Ci o mi serciami, które Panią
spotkała. Z całego serca Panią wspieram. Wiem
jako Pani jest dzielna i że wytrwała w Pani
po tym czasie, choć teraz jest tak ciężko.

Ciepły Panią i mocno ściskam

Siostrze Zuzanne

PS Takie jestem wale, że Pani wstąpiła
do naszego Klubu

FUNDACJA
"Archiwum Pomorskie Armii Krajowej"
ul. Piłsudskiego 19, tel. 971-436

Ldz. 1009/8/92

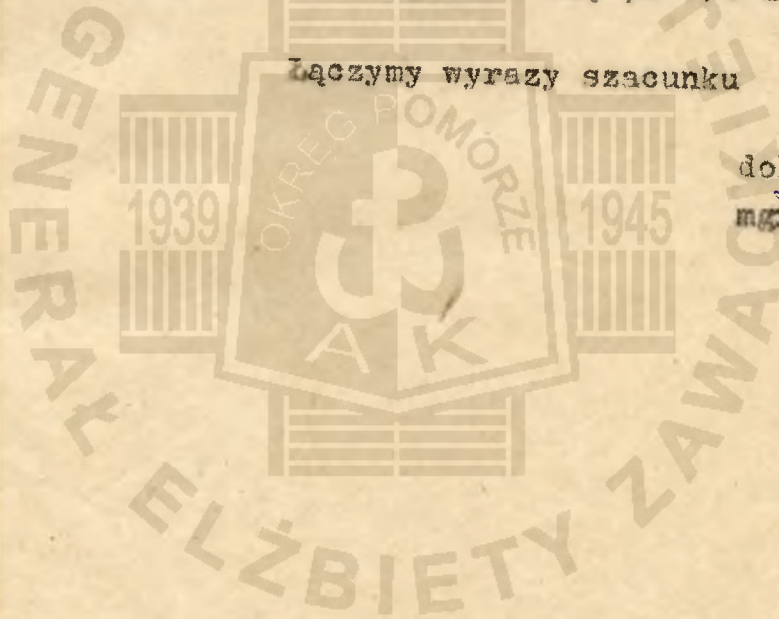
Toruń 12.10.92 r.

Szanowna Pani
Urszula Jędrzejczak
85-722 Bydgoszcz

W załączeniu przesyłamy Pani kserokopie dokumentów p. Sz-atkowskiego oraz informację i instrukcję dotyczącą "Słownika biograficznego...". Jednocześnie wyrażamy zdziwienie, iż mimo umówionego terminu, nikt nie zgłosił się po w/w dokumenty do Fundacji.

Łączymy wyrazy szacunku

dokumentalistka
H. Marcinkowska
mgr H. Marcinkowska

Toruń, 1992.11.16

Ld 1148/1919

Sz. Pani
Urszula Jędrzejczak
85-722 Bydgoszcz

Szanowna Pani,

Serdecznie dziękujemy za przesłaną relację.
Żywimy nadzieję na dalszą z nami współpracę.

Z wyrazami szacunku i poważania
Doc. dr hab. Elżbieta Zawacka

690 POM 2001

L. Dz.....

Toruń dnia 20 III 2001

Szanowna Pani
Szanowna Rodzino
Urszula Jędrzejczak

85 -722 Bydgoszcz

Szanowna Pani

Proszę uprzejmie o informację czy w/w adres Pani Urszuli
Jędrzejczak zd. Klunder ps. "Ewa" jest aktualny .

Proszę o uzupełnienie akt osobowych w/w osoby w
następujące dokumenty :

- kserokopie świadectw szkolnych
- ,,,- legitymacji i zaświadczeń dot. życia działalno-
ści i pracy zawodowej .

W oczekiwaniu na wiadomość
pozostaję z wyrazami szacunku
i poważania.

.....
Dokumentalista mgr Michał Ojczyk

P.S.

Proszę o uzupełnienie
akt Klubinskiej
Historiografii im. Trybuna
197. r. p. p. (p)

T: K: 181/181 30m.

Bydgoszcz

Glunder Irszula

V. Karty informacyjne

k. 46

Rhindev Krosulė Bydgoszcz KO Pancer
26 list y Jankuliny Krosulow 1986-03-09 Bydgoszcz 1
Rhindev byla K-tyg list KO a sin me teren
Bydgoszcz; po jej aresztowaniu stano wisko to
objeta II Rzeszowska ps Zofia z Tarnowie
[to chyba sin tak - ΣΣ]

rel

Bydgoszcz

2

Rhimder Wronka

17 Sienka 12, 14, 16-18, 38

str 12 Początkowo pracownikem zespołu: Wronka, Miron, Ewa (Wronka Rhimder) Kom. WSK i ja

str 14 pkt 4 WSK Zorganizowała się "Ewa"
- Wronka Rhimder a po jej aresztowaniu prowa-
dziła "Bożna" - Helena Szafrankowa

str 16/17... Wierzyliśmy a nawet mieliśmy pewność, że
Wronka, Mirona, Ewa oraz Ewa Wronka i ja
stapaliśmy razem

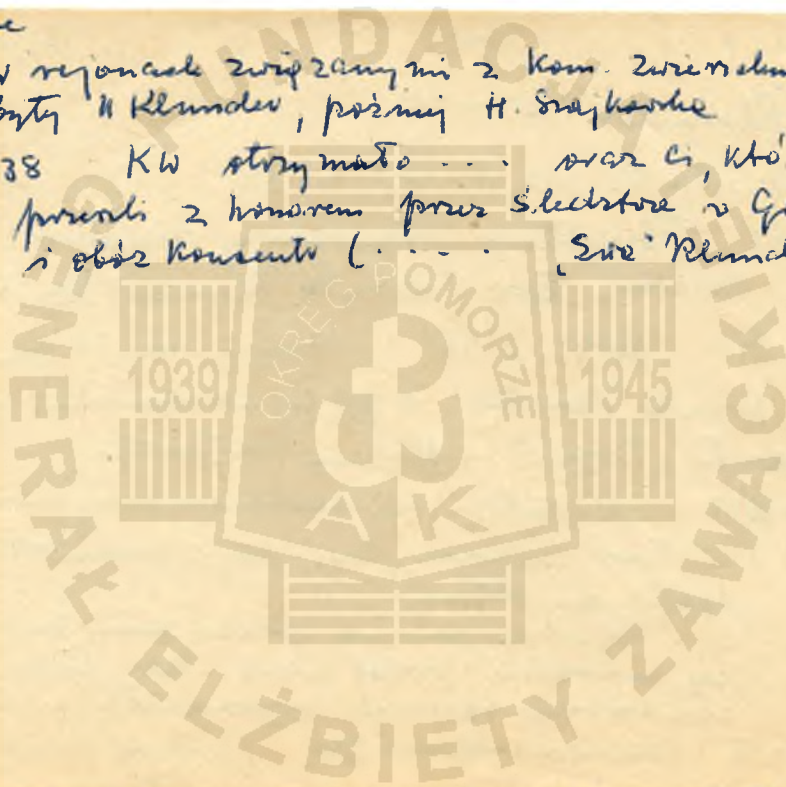
... Powiadomiane przez siebie, Ewa mogła
się nakłonić przed areszt. lecz była my, że
zapewniają nas i prowadzą do domu

str 18 Komendantka WSK (w Bydgoszczy) mł
K.T.

verte

w raporcie zwiazany z Kom. Zwrotnosci (w...)
byly H. Klumder, poszniej H. Snykowska

str 38 KW strzymano ... oraz ci, ktorzy
poczeli z honorem przez S. Lechtorze w Gestapo
i obiz konsultu (... (Sue Klumder ..)

Bondy 4

Blumder - fidejuszakowe Urząd
organizacyjne wsk. w Bydgoszy, K. u. d. k. e.
Garn. Byd. ^{po Szw.}
Ję. p. l. t. k. o. n. t. a. k. t. o. w. y, s. t. o. d. g. e. s. t. a. p. o. z. e. a. n. t. o. j. e.
d. e. p. t. a. c. j. e. p. o. p. r. e. t. e. k. e. t. o. n. e. u. s. c. h. i. e. w. i. e. n. i. e. w. i. e. d. z. 24.
S. t. y. c. z. n. i. e. s. i. e. s. t. u. t. t. o. t. o. w. y.

W. j. e. z. n. i. e. s. i. e. s. t. u. t. t. o. t. o. w. y.

art. Monarski

Poraki w domy M. Klunder-Jedyniak 5

1. Kartki z nazwiskami Adony Mleide związane
z jego pracownictwem - dawno o nich
2. Kartki z adresami bydlęcych zaparko-
wani
3. Czy była w przedwojennym Postronku PW
iako wydawnictwo postronka
4. Wzrost ~~z~~ popularny - hasła czy listy Kuratki
WSK. Obrotu czy podobnie

6
Rhinoldw Euro

Ktke WSK mmp Bydgoszcz

po mmp Graj Kordka Helene "Tabela" Bopne

od roku 1944 K-the WSK Podokrygn Janz

K.t

Klunder - Jednejrak Urocznik

187 Pam

7

ca. 226.

rundeji K-lka hsk K o Pomorski M. K. a ps jej arentowa-
nia Barbara Kaliniska "Lala".

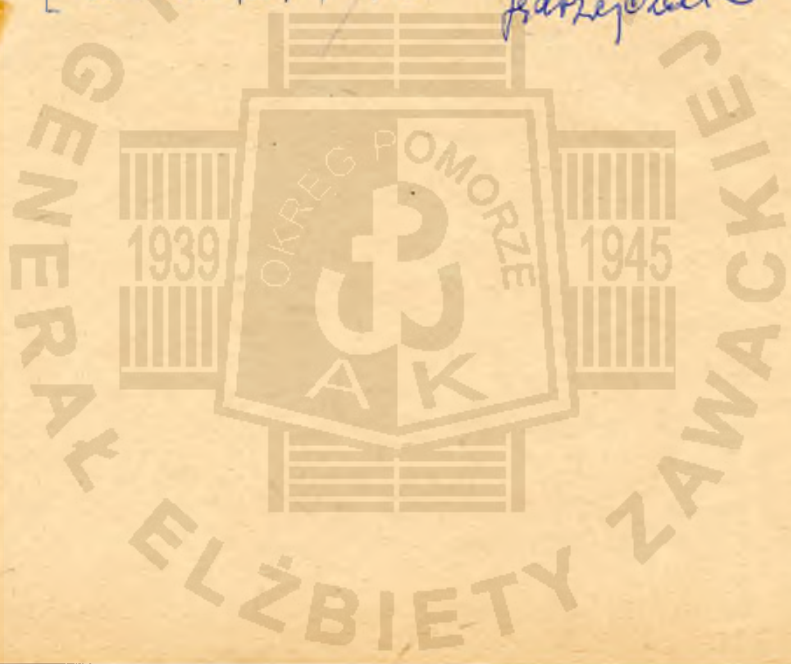
Czech. 275 -

"Nakmiast zeliści prion org. honorarowy zastat podpisy dlakony
"hsk. / M. K. - relacja".

Czech. 277

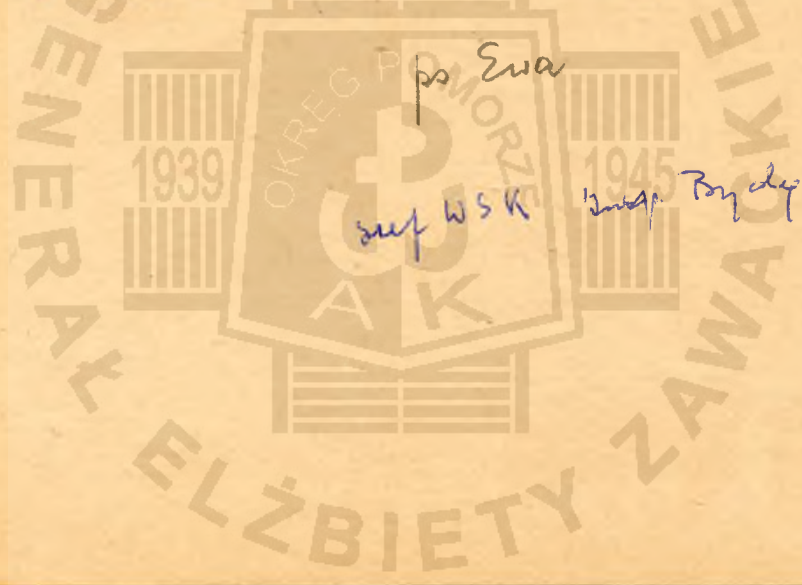
Karim z Maria Biegani w org. Aktywni prionerzy / Bogdo. Gorka!
Zofia Kopeć, Anna Klunder, i inne
w potomu lipce 1941 wyprawy by arentowata
(1942-23)

187 Pa Blunder Ursula = Jednostka 17K
[Cich. 226, 275, 276] Jednostka obw. Pomorskiej
Kundke 17K
8

187
K
187

Klimdek ^{crak} Jedrzeje ^(nr 181) Urszula [Ciech. 385] obs ^{17K} Bydgoszcz
p. Ewa z d. Klimdek nr 181 g
normowa 30. XII 74 dla relacji

p. Ewa
sup WSK ^{sup Bydgoszcz}

- 1
- 2 187 | Pam 3 if K. Bydgoszcz 10
- 4 Klumder Koszubska 5 Jzdrejczak
- 6 "Ewa" 7 Klumder
- 8 Antoni i Marianna z d. Chmielowska 9 12. 10 1918 Bydgoszcz
- 10 85-722 ~~85-077~~ Bydgoszcz 11 1x 1945
ul. Stojanowska 5 u 4 2x 1. 04. 49 Bydgoszcz
tel 264-37
Marska 4 m 99
12. 1. vel Własna 2. Cieszan

x 200 / 1941x
MW-23156

181/P

Bydgoszcz
41

Zjednoczenie Klucidor Urszula

zd

1817

AK 12
Bydgoszcz
K-ka WSK

~~Klunder Urszula - żołnierz~~

~~ps Szw
K-ka WSK imp. Bydgoszcz do dn. 1^{iv} 44
nr. 12-10-1918 w Bydgoszcz (arrest)
adres Bydgoszcz ul. Marska 4/89~~

odm nr 203 m

Klunder - Jedzejczak Urszula
a ps. "Ewa"
t

okr. pom.
ODR
Bydgoszcz

13

Dziataczka WSK-AK.

zob. Nowicki Stanisław, ps. "Strzelczyk",
Bydgoszcz ODR, t. 4: M: M4/723, Pom., s. 7.

Mł 11/109

Kluster - Podmiejska Urzędnicza

Bydgoszcz 14

re

Szefowa MSK. Aresztowana na przelocie lutego i
marca 1944r.

Zob: Wreubel Wronki, Bydgoszcz AK, T.N: 418/1044 Pom., t.4, cz I

NW. III. 09

Klunder Ursula

Bydgoszcz 15
AK

Kwerbowała Białą Marię do pracy w konspiracji

zob. T. K. 208/208 Biała Maria

8.11, 11/1

12 XII '03

Klunder - Jednostka Urzadu ps. "Ewa"

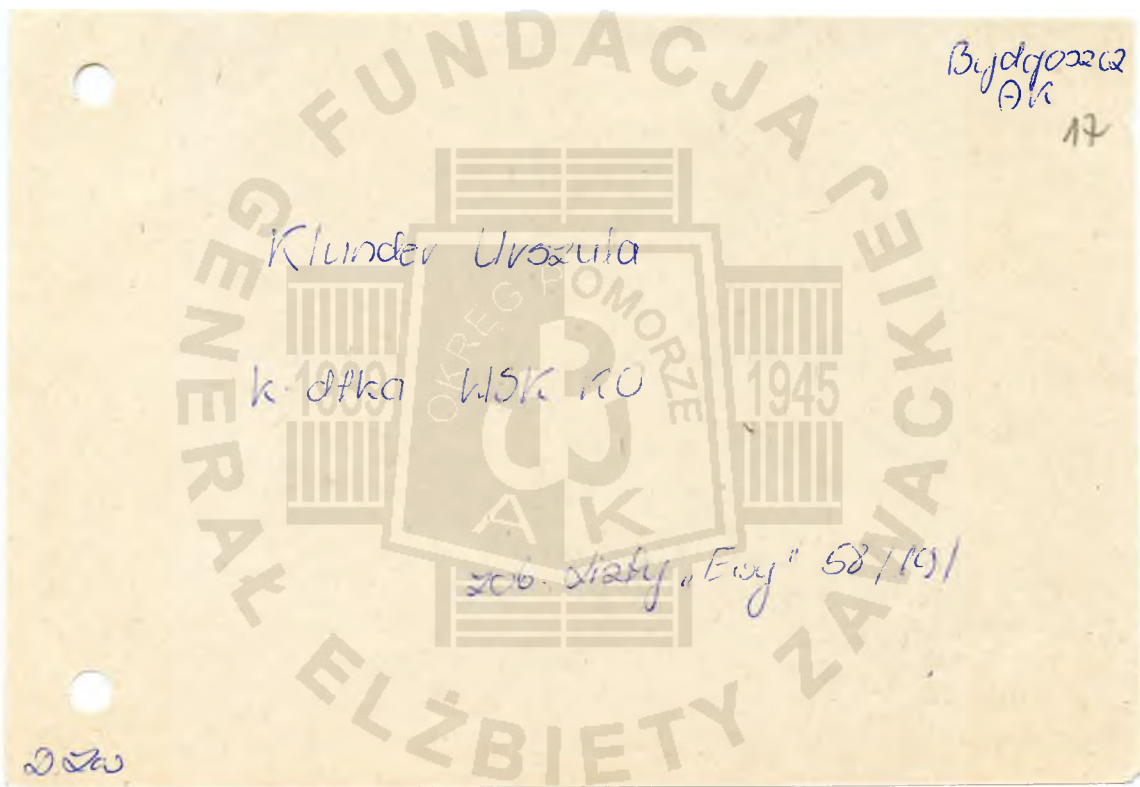
Bydgoszcz 16
WSK-AR

komenda WSK-AR

zob. T:K: 550/550 ^{Pomy} Wroclawskie Lofia Sabius

I/h k.2

WSJ105

Bydgoszcz
AK
17

Klunder Uroszula
k. ofka WSK 120

zob. listy „Ewy” 58/1051

D. W.

Budapeszt
Ról. 181 / P. 18

Klunder Urszula ps. "Ewa"

Zwerbowała do pracy J. Schmidt do
~~WSK~~ WSK i zaprosiła ją, pracować.
Te u lekarka Mencia

uf. no mel. Schmidt' Język K-213, 11.

K.G.

KLUNDER Urszula ps. "Ewa"

urodz. 1918r.

bez stopnia

I K-dtka WSK insp. Folwark

Krzysztof Walecznycki

Wykaz odznaczeń "Jary" - Michała

*Zydgoszcz 19
A.K.*

BYDGOSZ

AK

20

KLINDER MRSZULA
ps. "EWA"

1939

1945

Lab. F. Schuka Aleksandra, Ko
M-20/629

Sp. x1/9h

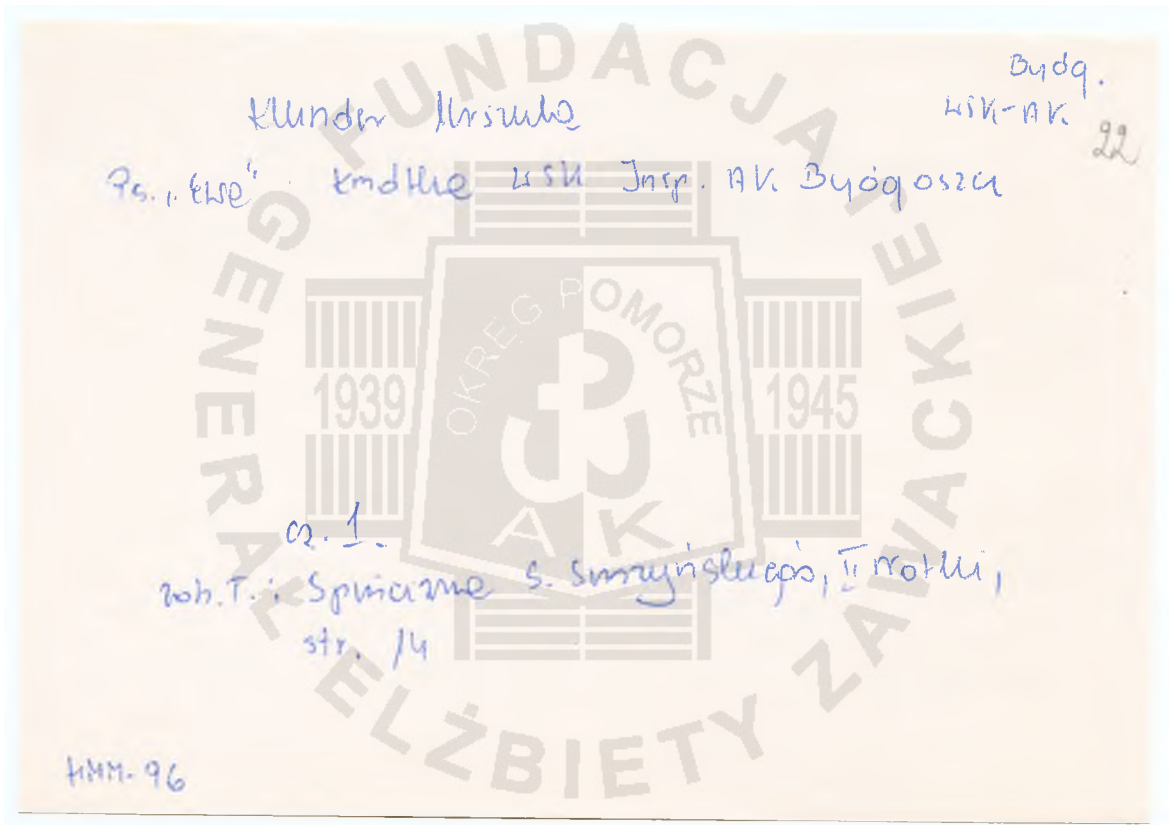
Just. Bydgoszcz
21

Aleksander Urszula

Actst. t. xxviii str. 38, vel Sem. 1.

u. 95

BYDGOSZCZ

WSK AK

23

KLUNDER URSZULA

„ENA”

Łob. APAK, INSP. BYDG., T.: BIEGON M., BIAŁY L., EICHSTAEDT J.,
GENDASZEK F., GENDASZEK M., NOWICKA - JAGIELSKA H.,
OWCZARZAK E., PRZYBYŚ I., SZATKOWSKI Z.,
SZYMAŃSKA B., WRZESIŃSKA Z., BIAŁA M., WRZESIŃSKI E.,
SZAJKOWSKA H.,

KO Podst. Pow. Pow.
Troicki wsi / WSK 24
KLUNDER PRSZULA = jedynego
Zolnierza WSK - miesiacy w pułku
Bucławski
Zob. F. Berdinga, Arch. Pow. AK, 11-30
s. 4

A-Zak. 91

Klunder Wsule

Bydgoszcz
DK 25

zob. rel. z Eickstaedte M 250

"Lewmorka operacja w Porodnicy
grodzijskiej, Bydgoszcz i wip zainf
z pomocą wżniem Stutthofu
była u Klunder"

BYDGOSZCZ
Zwz FK 26

Klunder Absula, ps. "Ewa"

Specjalistka oporajca w Onkologii, Ginekologii,
Bydgoszcz. Zwierzana z pomocą
wieluom Struthofu

Lab. Relacja doc. Umarszewskiego odt. Józefa
Eichstaedta z 25 VI 1988r. [teczka J. Eichstaedta
w Inspektoracie Bydgoszcz].

KKP

Bydgoszcz
AK 27

Klunder Urszula "Cura"

Materiał do Sekcji Kobiet, uczestni-
cytło w obradach K.O. Pow. AK.

inf. w rel. Gendaszek Franciszka

KG

Klumber Ursula

Bydgoszcz ~~10~~ 28
ZW2-AK

- kierowana Biurem Włoskiej Służby
Kobiet w sprawie Okręgu Pomorskiego
AK z wraz z "Barbara" - dula oraz "Zofia";

zob. art. Ciechanowski K., Pomorski Okręg...
art. z prasy "Ruch Oporu na Pomorzu..."
t. 1 s. 40

Bydgoszcz

Z.W.Z. - AK
Okr. 29
Pomorze

a

Klunder Urszula
ps. "Ewa"

Była jedną z najbardziej aktywnych działaczek W.Ś.K. na szczeblu Garmizonu Bydgoszcz gdzie działały sekcje: sanitarna, łączności, gospodarcza i społeczna, oraz Kancelaria W.Ś.K.

Łd. Bogdan Chrońnowski } "Polska Podziemna
Andrzej Gąsiorowski } na Pomorzu w l. 1939-45
Krzysztof Steyer }

M.M. 2006r. Wyd. "Oskar" Polnord 2005r. str. 55-151.

Bydgoszcz 30

Klunder Urmula
Komendantka Wojenny Stowizy Kobiet
w Gorniu Gdanskim

Ciechanow - str 403 (226, 225, 296)

BYDGOSZCZ
WSK 31

KLUNDER URSZULA, ps. „EWA”

Kierownica Komórek Wojskowej Siły Kobiet
[WSK] Inspektoratu Bydgoskiego „Ewa”
organizowała na terenie Insp., z zacięciem do
grup partyzanckich i Borach Tucholskich,
prócz tego kierowała siłą WSK.

Źr.: Janine Omorovic, Gdańsk 1984,
s. 53 [zob. Teclia H. Szejnonskiej i Insp. Bydg.].

KKP

Bydgoszcz
WSK 32

^D
KLUNGER-JĘDRZEJCZAKOWA URSZULA
ps. "Ewa"

Organizatorka WSK w Bydgoszczy, kmdtka
Garm. Bydgosza.

W mieszkaniu kontaktowym na ul. Mickiewicza
(róg 24 Stycznia) w piwnicy, w Bydgoszczy, gestem
po zaczęto deptać jej po piętach. Doprowadziło
to do osadzenia Jędrzejczakowej w obozie w Stutthofie.
Jej "prawą ręką" była Morsicka-Jagielska ps. "Mama".

Zr.: Morsicka, Bydgoskie komórki konspi-
racyjne, s. 154. nr 50/81 ek
MGr maj '84

Bydgoszcz 33
AK (WSK)
Młunder Ursula
ps. "Ewa", kierowniczka Inspektoratu Bydgoskiego z zadaniem do grup partyzanckich w Borach Tucholskich. 1 kwietnia 1944. została aresztowana, a jej miejsce przejęła Helena Szachowicz.

Harłuszei Pomoczenie ... s. 53,

J.K. 1994

34

KLUNDER URSZULA ps. "Ula"

KO AK

Pierwsza szefowa WSK w Okr. Pom. - wg wykazu
I. Jagielskiej-Nowak.

Zr.: B. Chrzanowski, Konspiracja rządu RP w regionie
nadbaltyckim (1939-1945), [w:] Walka podziemna...,
s. 132.

MGr 194

Bydgoszcz
AK 35

Klumber Urszula, ps. "Ewa"

była referentką USM u inspektoracie Bydgoszcz.

Konnowska K., Olegij Permone ..., Ulej. Przeg.

Hist., 1993, m 4 (146), s. 86.

MLOT - 94

BYDGOSKA

NSK

36.

KLUNDER NR 22MLA

ps. "EWA"

Kmista NSK w Inspektoracie AK Bydgoszcz.

W czasie wojny pracował u niemieckiego
lekarza (przy ul. 1 Maja 33).

Dobre zapewnienie w organizacji i punktach
kontaktowych bydgoskiej ~~NSK~~ AK, do konspiracji
wzrostu okolicy B. Motek. Awanturama 1 kwietnia
1944, mte rozmyślanie, potraktowana jako osoba
niebezpieczna, po miesiącu przekazana do Stuttgart.

18/1/94 Janowski, Gessapo, s. 131-132

Bydgoszcz
NSK

37

KLINDER URSULA
ps. "BWA"

Kmoltka NSK Bydgoszcz

AK na Pomorzu, s. 221
JH VIII/94

BYDGOSZCZ
AK-WSIK 39

KLUNDER-JĘDRZEJCZAKOWA URSZULA
PS. „EWA”.

ORGANIZATORKA WSIL W BYDGOSZCZY,
KOMENDANTKA GARNIZONU. ARESZTOWANA
I OSADZONA W OBOZIE W STUTTHOF.

ZOB. KALENDARZ BYDGOSKI 1991
ART. IREM MONSIORSKIĘJ STR. 154.

R.M.

K₄

Bydgoszcz
40

AK

KLUNDER Urszula

Pomoni

"Ewa"

Inspektorat rejonowy Bydgoszcz
od wiosny 1944r.

AK rozwój organizacyjny
red. K. Komonowski
zyd. Bellona U-wa 1996 s. 373

Glunder Urszula
zam. Jedrejsoła

Bydgoszcz⁴¹
WSA-PK

Jesienią 1943 przeprowadziła do
WSZ Irenej Schmidt (z d. Cierniak)
ps. "Wanda"

zob: Nota biograficzna "Schmidt Irenej",
Biuletyn FAPAK, Tom 2004, nr 2, s.

69

RS. II, 105

Kumolek Urszula

Bydgoszcz 42
AK

ps. "Ewa"

Wciaż gmc ta je do konspiracji
Barbara Mrotek (szkola kochanki),
Trzciniecka komunist. Imp. Z WZ-AK
Bromista wa Gasimiskiego

zob. Sokolowska Aleks., Wojsk. Sztaba
Kobiet w Imp. Z WZ-AK Bydgoszcz,
Lw: 3 Sztaba Polek... n. 3, s. 80 & 83,
85-96

AK. XII'12

Glumder Urszula
ps. "Ewa"

Bydgoszcz 43
WSK

Kier. Referatu WSK Imp. Bydgoszcz
na poz. 1943 zwerbowała i
zaprowadziła Marie Biata ps. "Magda"
i Irenej Cierniak ps. "Wanda"

zob. SBK P 2.45.28

Aresztowana 1.04.1944 = SBK P

2.45.151

B/K XII'12

Blumler Mieszka
Bydgoszcz. FK 44
Wprowadził do konspiracji Zygmunt
Szatkowski - oficer organizacyjny
Inspektoratu do areszt. D. Gasińskiego
w VII 1942) - jako oficer org. organizował
m. in. służbę sanit., łączności, wywiadu
- do jego współprac. należała M. Blumler
(organizatorka ^{podziemnej} służby kurierskiej i
wywiadowczej, później se refer. WSK
Mosp. Bydgoszcz.
zob. SB L P, k. 3166
FK. XII 12

Clumder Ursula

Bydgoszcz 45
WSK

Ref. WSK Insp. AK Bydgoszcz

- utrzymywana z miłą towarzyszącością

Włoszynie Sofia Sabina z am.

Galańska ps. "Zabob" - kaszubska

Landta Insp. AK Bydgoszcz - Zyg.

Szatkowski ps. "Wiesław" (aresztowany w III 1944)

Zob. S B K P, w. 1 s. 227
IX. IX. 12

Bydgoszcz 46
WSK

Klunder Urszula

ur. 12. X 1918

KW

ps. "Ewa"

zob. Sadowski Józef,
Młwi numer 31806,
K-wa 1989, s. 182, poz. 13.

**FUNDACJA
"ARCHIWUM POMORSKIE AK "
W TORUNIU**

INSPEKTORAT BYDGOSZCZ

Adres :

85 - 722 BYDGOSZCZ

Rel. K - 181

**BYDGOSZCZ
AK -- WSK**

ps. " EWA "

KLUNDER Urszula⁷⁵

Klunder Urszula ps. "Ewa"

REKONSTRUKCJA

Zakład Produkcyjny w Legnicy
TECZKA DO AKT
SWW 1824-331 ZN-96/1

5 1904149 026004

